

05.05.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1542
Toplantı Tarihi/Sayısı : 12.03.2025/240
Karar Numarası : 2025/153
Başvuran : M.A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Aktur Tatil Sitesi Yönetimi
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın tesettürlü mayo ile site havuzundan faydalanmasının engellenmesi nedeniyle din ve inanç temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Düzce ilinin Akçakoca ilçesinde bulunan Aktur Sitesinde kat maliki olduğunu, 24/7/2024 tarihinde sitenin ortak havuzunu tesettürlü mayo ile kullanmak istediğini, bir süre sonra sitede görevli personelin yanına gelerek tesettürlü mayo ile havuza girişin yasak olduğunu ve bu yasağın havuz girişindeki tabelada yazılı olduğunu belirttiğini, akabinde kendisinden havuzu terk etmesinin istendiğini,

b. Aktur Sitesinin whatsapp isimli ortak mesajlaşma grubuna Eşi M.A. tarafından “Havuzu ben ve çocuklarım kullanacağı gibi eşim M.Hanım da din ve inancına uygun kıyafet ile haşema ile kullanacaktır” şeklinde mesaj atıldığını, Kurumumuzun tesettürlü mayo ile havuza girişin engellenmesinin ayrımcılık yasağı ihlali olduğu yönündeki 2021/872 Başvuru Numaralı ve 2022/143 sayılı Kurul Kararını emsal olarak ilettiğini, ancak Site Yönetim Kurulu adına Site Yöneticisi A.K. tarafından havuza tesettürlü mayo ile girilemeyeceğinin ifade edildiğini,

c. Tesettürlü mayo ile havuza girişinin hukuksuz şekilde engellendiğini belirterek ayrımcılığa uğradığını iddia etmekte; havuzun girişinde yer alan "Haşema ile havuza girmek yasaktır" yazısının kaldırılarak Site Yönetimine idari yaptırım uygulanmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Aktur Sitesi Yönetim Kurulu adına Yönetici A.K. tarafından sunulan görüşte özetle:

a. Başvuranın sitenin ortak havuzuna elbise ile girdiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

b. 7/7/2024 tarihli Kat Malikleri Genel Kurulunda “Sağlık açısından havuza mayo ve şort dışında hiçbir giysi ile girilmeyeceği” şeklinde bir karar alındığı,

c. Genel Kurulda alınan kararın gerekçesinin havuzun tesettürlü mayo ile kullanılmasının engellenmesi değil havuzda kullanılan suyun hijyenik ve steril olmasını sağlamak olduğu ve dayanağının Yüzme Havuzlarının Tabi Olacağı Sağlık Esasları Hakkında Yönetmelik’in 8’inci maddesinin (c) bendi olduğu,

ç. Başvurana önce site görevlisi daha sonra da site yöneticisi tarafından bu kararın iletildiği, başvuranın bunun üzerine cep telefonunu çıkararak video kaydı almaya başladığı ve havuza gireceğini söylediği,

d. Site yöneticisi ve site görevlisinin başvuran ile herhangi tartışmaya girmeyerek olay yerinden ayrıldığı ve başvuranın yaklaşık 30-40 dakika daha havuzu kullanmaya devam ettiği, ertesi gün de üç misafiri ile birlikte gelerek havuzu kullandığı ve site görevlisi ya da site yöneticisi tarafından hiçbir müdahalede bulunulmadığı,

e. Başvuranın planlı ve tahrik edici davranışlarda bulunduğunu ve başvuru konusu olay ile ilgili görüntüleri kaydederek dijital ortamda yayınladığını,

f. Başvuranın halen havuzu kullanmaya devam ettiği,

g. Site sakinlerinden F.T., Ş.G.B. ve A.B.’nin başvuru konusu olayın görgü tanıkları olduğu,

ğ. Aktur Sitesi Yönetimi olarak hiç kimsenin dini, inancı, dünya görüşü ile ilgilenmedikleri, yalnızca sağlık açısından gerekli olan havuz kullanım kurallarını uyguladıklarını ve başvurana ayrımcılık yapıldığı yönündeki iddialarını kabul etmedikleri ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. 24/7/2024 tarihinde saat 18:30 civarında sitenin ortak havuzuna tesettürlü mayo ile girdiğini, havuza girdikten çok kısa bir süre sonra Site Görevlisi S.D.’nin yanına gelerek tesettürlü mayo ile havuza girmenin yasak olduğunu ve çıkmaması durumunda havuzu kapatacağını söylediğini, bunun üzerine havuzdan çıktığını,

b. Yaşanan bu olay üzerine eşi M.A.’nın sitenin ortak mesajlaşma grubuna konu ile ilgili bir mesaj göndererek havuzun tesettürlü mayo ile kullanılmasının engellenmesinin hukuka aykırı nitelikte olduğunu bildirdiğini, ancak Site Yönetiminin bu konudaki tutumunun değişmediğini,

c. 27/7/2024 tarihinde Site Yöneticisi A.K.’nin tesettürlü mayo ile havuza girişin yasak olduğu gerekçesi ile kendisini havuzdan çıkarmaya çalıştığını, çıkmayacağını ifade etmesi üzerine havuzu kapatacağını söylediğini,

ç. Bahse konu olay nedeniyle şikayetçi olduğunu ve Site Yöneticisi A.K. ile Site Görevlisi S.D. hakkında Akçakoca Asliye Ceza Mahkemesi ... Esas sayılı dosyası kapsamında kamu davası açıldığını,

d. Aktur Sitesi 7/7/2024 tarihli Kat Malikleri Genel Kurulunda alınan ... numaralı kararda havuza tesettürlü mayo ile girilmesini yasaklayan bir ifadenin bulunmadığını, ancak metnin farklı şekillerde yorumlanmaya ve uygulanmaya müsait olduğunu, nitekim anılan kararın Site Yöneticisi A.K. tarafından tesettürlü mayo ile havuza girişin yasaklanması şeklinde uygulandığını,

e. Ulusal basına yansıyan başvuru konusu olayın kamuoyunun tepkisini çektiğini; (Bkz: <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/akcakocada-hasema-giyen-kadinin-havuza-alinmamasina-iliskin-2-zanliya-adli-kontrol/3287959>, <https://www.trthaber.com/haber/gundem/hasema-giyen-kadinin-havuzaaalinmamasina-iliskin-2zanliya-adli-kontrol-870614.html>, <https://www.hurriyet.com.tr/video/hasemali-kadinihavuza-almayan-site-yoneticisi-ve-gorevli-adliyeye-sevk-edildi-42496189>),

f. Düzce Valiliğinin de konu ile ilgili basın açıklaması yayınladığını,

g. Başvuru konusu olay ile ilgili olarak Akçakoca Kaymakamlığı İlçe İnsan Hakları Kuruluna başvurduğunu ve Kurulun 30/7/2024 tarihli ve ... numaralı kararı ile Anayasanın temel hak ve özgürlükler ilkesinin ihlal edildiğine, site yöneticileri hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına ve başvuru dilekçesi Aktur Tatil Sitesi Olağan Genel Kurul Toplantı Tutanağı ve kararının incelenmesi ve idari yaptırım kararı uygulanmasının değerlendirilmesi için Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna gönderilmesine karar verdiğini,

ğ. Başvuru konusu olaydan sonra Site Yöneticisi A.K. 'nin kendisinden özür bile dilemediğini, hatta bazı site sakinleri tarafından "siz bu sitede rahat edebileceğinizi mi düşünüyorsunuz" şeklinde söylemlere maruz kaldığını,

h. Tesettürlü mayoyla havuza girmesinin engellenmesinin ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil ettiğini ifade ederek iddialarını yinelemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir ... Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz ... Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. Anayasa'nın “*Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması*” başlıklı 13'üncü maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

7. Anayasa'nın “*Din ve vicdan hürriyeti*” başlıklı 24'üncü maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14' üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz. (...)"

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Tanımlar*” başlıklı 2'nci maddesinin (d) bendine göre doğrudan ayrımcılık “*bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi*” ifade etmektedir.

9. 6701 sayılı Kanun'un “*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

10. 6701 sayılı Kanun'un “*Ayrımcılık türleri*” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında ayrımcılık türleri “*a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık*” olarak sıralanmıştır.

11. 6701 sayılı Kanun'un “*Ayrımcılık yasağının kapsamı*” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.”

12. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun, “Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”le görevli olduğu düzenlenmiştir.

13. 6701 sayılı Kanun’un “İspat yükü” başlıklı 21’inci maddesi şöyledir:

“(1)Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvurunu iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası, “Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.” hükmünü haizdir. Başvuranın 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden din ve inanç temelleri ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

15. Mezkûr Kanun’un aynı maddesinin ikinci fıkrasında “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” hükmü yer almaktadır. Başvuran tarafından sunulan belgelerden sitenin ortak havuzunun tesettürlü mayo ile kullanılabilmesi için Site Yönetimine başvuru yapıldığı ancak olumsuz yanıt alındığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvuranın 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinin ikinci fıkrasında aranan ilgili tarafa başvuru şartını yerine getirdiği anlaşıldığından başvuranın din ve inanç temellerinde ayrımcılığa uğradığı iddiasının esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu kanaatine varılmıştır.

16. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. Tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere göre herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden eşit bir şekilde yararlanma; ayrımcılığın her türüne, şiddet ve taciz uygulamalarına karşı korunma hakkına sahiptir. Bu bağlamda

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 2'nci maddesi *"Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka türden kanaat, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş veya başka türden statü gibi herhangi bir ayrım gözetilmeksizin, bu Bildirgede belirtilen bütün hak ve özgürlüklere sahiptir."* hükmünü haizdir.

17. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesine göre ise *"Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır."*

18. Başvuru konusu olayda başvuranın tesettürlü mayo giymesi nedeniyle havuzdan çıkarılması sonucunda ayrımcılık yasağı bağlamında ihlal edildiği iddia edilen din ve vicdan özgürlüğü; demokratik toplumun vazgeçilmez unsurları arasında yer alan, hem uluslararası hem de ulusal mevzuat ile koruma altına alınan temel bir haktır.

19. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin (MSHS) 18'inci maddesine göre *"1. Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahip olacaktır. Bu hak, herkesin istediği dine ya da inanca sahip olması ya da bunları benimsemesi özgürlüğünü ve herkesin aleni veya özel olarak bireysel ya da başkaları ile birlikte toplu olarak, kendi din ya da inancını ibadet, icra, bunun icaplarını yerine getirme ya da öğretme bakımından ortaya koyma özgürlüğünü de içerir. 2. Hiç kimse, kendi seçtiği bir din ya da inanca sahip olma ya da bunu benimseme özgürlüğünü zedeleyecek bir baskıya maruz bırakılamaz. 3. Bir kimsenin kendi dinini veya inançlarını ortaya koyma özgürlüğüne ancak yasalarla belirlenen ve kamu güvenliğini, düzenini, sağlığını, ahlakını ya da başkalarının temel hak ve özgürlüklerini korumak için gerekli kısıtlamalar getirilebilir."*

20. AİHS'nin 9'uncu maddesine göre *"1. Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir; bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, kamuya açık veya kapalı ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir. 2. Din veya inancını açıklama özgürlüğü, sadece yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda kamu güvenliğinin, kamu düzeninin, genel sağlık veya ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli sınırlamalara tabi tutulabilir."*

21. Din ve vicdan özgürlüğünün içsel (forum internum) ve dışsal (forum externum) iki boyutu bulunmakta olup içsel boyutu bireylerin düşünce, vicdan ve dini inanç özgürlüğüne sahip olmalarını, din veya inanç değiştirme özgürlüğünü ve inanmamayı kapsamaktadır. Dışsal boyutu ise kişinin dinini, inancını ve düşüncesini dışa vurmasını, alenî veya özel olarak bireysel ya da başkaları ile birlikte toplu olarak, kendi din ya da inancını ibadet, icra, bunun icaplarını yerine getirme ya da öğretme bakımından ortaya koyma özgürlüğünü ifade etmektedir. (AİHM, Kokkinakis/Yunanistan, B. No: 14307/88, 25/5/1993, para. 31).

22. İçsel boyutu ile din ve vicdan özgürlüğü mutlak ve sınırlandırılmaz iken dışsal boyutu yani bireyin seçtiği dinini veya inançlarını ortaya koyma özgürlüğü mutlak olmayıp sınırlandırılabilir. AİHM, Eweida ve Diğerleri/Birleşik Krallık kararında konuyla ilgili şu ifadeler yer vermiştir: “*Din özgürlüğü, asıl olarak bireyin düşünce ve vicdanıyla ilgili bir meseledir. Sözleşme’nin 9. maddesinin ilk paragrafında belirtilen bu yön, yani herhangi bir dini inanca sahip olma ve dinini ya da inancını değiştirme, kesindir ve koşulsuzdur. Din özgürlüğü ayrıca, kişinin bireysel ve gizli olarak inancını açıklama ve de diğerleriyle birlikte ve halkın önünde ibadet etme özgürlüğünü de içerir. Dini inancın açığa vurulması, ibadet, öğretim, uygulama ve uyma şeklini alabilir. Bir kişinin dini inancını açığa vurmasının diğerleri üzerinde etkisi olacağından, Sözleşme’yi kaleme alanlar din özgürlüğünün bu yönünü maddede belirtilen şekilde sınırlandırmışlardır. Bu ikinci paragraf, bir kişinin dinini veya inancını açığa vurma özgürlüğü üzerine konulan bir kısıtlamanın yasayla öngörülmüş ve orada belirtilen meşru amaçlardan bir veya birkaçının gerçekleştirilmesi bakımından demokratik bir toplumda gerekli olmasını şart koşmaktadır.*” (AİHM, Eweida ve Diğerleri/Birleşik Krallık, B. No: 48420/10, 15/1/2013, para. 80).

23. Ulusal mevzuatımızda ise Anayasa’nın din ve vicdan özgürlüğünü düzenleyen 24’üncü maddesinde, 14’üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenlerin serbest olduğu belirtilerek, özgürlüğün sınırlandırılması konusunda 14’üncü maddeye gönderme yapılmıştır. Bu bağlamda, din ve vicdan özgürlüğü Devlete veya kişilere, Anayasa ile tanınan temel hak ve özgürlüklerin yok edilmesini veya Anayasa’da belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasını düzenleyen 13’üncü maddeye göre ise, temel hak ve özgürlükler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa’nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar Anayasa’nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacaktır (TİHEK, B. No: 2023/276, K. No: 2024/1001, 12/11/2024, para. 30).

24. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesinin 22 No’lu Genel Yorumu’nun 4’üncü paragrafında din ve inanç özgürlüğüne ilişkin olarak şu ifadeler yer verilmiştir: “*Din ya da inancı açığa vurma özgürlüğü, bireysel olarak ya da başkalarıyla birlikte özel ya da kamusal alanda icra edilebilir. Dinini ya da inancını ibadet ederek, ayinler yaparak, fiili olarak uygulayarak ve öğreterek açığa vurma özgürlüğü çok çeşitli davranışları kapsamaktadır. Ayin kavramı, inancı doğrudan ifade eden ayinsel ve törensel davranışlar ile ibadet yeri inşa etme, ayinsel obje kullanımı, semboller taşınması ve tatil ve dinlenme günlerine uyulması gibi bu tip davranışların ayrılmaz parçası niteliğindeki çeşitli uygulamaları kapsamaktadır. Din veya inanca uygunluk veya din veya inancın gereklerinin uygulanması, sadece törenleri değil aynı zamanda, beslenme ile ilgili belirli âdetleri, belirli kıyafetlerin giyilmesini veya başörtüsü takılmasını, hayatın belirli aşamalarıyla ilgili törenlere katılmayı, özellikle belirli bir grubun kullandığı belirli bir dili konuşmayı da içerebilir.*” (Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi, Genel Yorum 22: 18. Madde, CCPR/C/21/Rev. 1/Add. 30/7/1993, para. 4). Bu bağlamda tesettürlü mayo giymenin de din ve inanç

özgürlüğü kapsamında bir dışa vurum şekli olduğunun kabul edilmesi gerekir (TİHEK, B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26, 11/2/2020, para. 29).

25. Somut olayda başvuran, Düzce ilinin Akçakoca ilçesinde bulunan Aktur Sitesinde kat maliki olduğunu ve 24/7/2024 tarihinde Sitenin ortak havuzuna tesettürlü mayo ile girdiğini, sitede görevli personelin yanına gelerek tesettürlü mayo ile havuza girişin yasak olduğunu, bu yasağın havuz girişindeki tabelada yazılı olduğunu belirterek havuzu terk etmesini istediğini, bu olay üzerine havuzdan çıktığını, 27/7/2024 tarihinde tekrar havuza girdiğini, ancak bu defa da site yöneticisinin yanına gelerek kendisini havuzdan çıkarmaya çalıştığını, çıkmayacağını ifade etmesinin üzerine havuzu kapatacağını söylediğini, kat maliki olduğu sitenin ortak havuzunu tesettürlü mayo ile kullanmasına engel olunmasının ayrımcılığı yasaklayan emredici hükümlere aykırı olduğunu ifade etmiş ve yaşanan olayların din ve inanç temellerinde ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmiştir. Başvuranın iddialarının tesettürlü mayo giymesi nedeniyle farklı muameleye maruz kaldığına ilişkin olduğu anlaşıldığından somut uyuşmazlığın din ve inanç temellerinde doğrudan ayrımcılığa ilişkin ilkeler çerçevesinde ele alınması gerektiği değerlendirilmiştir.

26. Bir kişinin hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını dini ve inancı nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muamele din ve inanç temellerinde doğrudan ayrımcılık oluşturmaktadır (TİHEK, Ayrımcılık Temelleri Serisi No: 5 Din, İnanç ve Mezhep Temellerinde Ayrımcılık, 2022, s. 7). Doğrudan ayrımcılıktan söz edilebilmesi için benzer durumlardaki kişilerin gördükleri muamelede, belirlenebilir bir özelliğe dayalı bir farklılık olmalıdır. Ancak yapılan muamele, işlem veya durumun objektif, ölçülü ve makul bir nedene dayanması halinde ayrımcılık yasağı ihlal edilmemiş olacaktır (TİHEK, Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Rehberi, 2022, s. 220).

27. AİHM kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır. (AİHM, Willis/Birleşik Krallık, B. No: 36042/97, 11/9/2002, para.48; AİHM, Okpisz/Almanya, B. No: 59140/00, 15/2/2006, para. 33). Farklı muamelenin objektif ve makul bir nedene dayanması hususu ise AİHM tarafından belirli kriterler çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu durumda, söz konusu meşruluğun varlığı ilk olarak, demokratik bir toplumda geçerli olan ilkeler göz önünde bulundurularak söz konusu tedbirin amacı ile etkileri arasındaki ilişki bağlamında değerlendirilmelidir. Sözleşme’de belirtilen bir hakkın kullanılmasının ardındaki muamele farklılığının sadece meşru bir amaca yönelik olması tek başına yeterli değildir. 14’üncü maddedeki ayrımcılık yasağı, gerçekleştirilmek istenen amaç ile kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisi bulunmadığı takdirde de aynı şekilde ihlal edilmektedir. (AİHM, Belçika Dil Davası, B. No: 1474/62;... 23/7/1968, para. 10). Mahkeme son zamanlardaki içtihatlarında ayrımcılığı kısaca, “*göreceli olarak benzer durumda olan kişilere nesnel ve makul bir gerekçesi olmaksızın farklı davranılması*” olarak tanımlamaktadır. (AİHM, Zarb Adami/Malta, B. No:17209/02, 20/09/2006, para. 71). Dolayısıyla hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleye tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde

eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM, Burcu Reis, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50).

28. Bu çerçevede somut olay bağlamında ilk tespit edilmesi gereken husus başvuranın din ve inanç temeline dayalı olarak farklı bir muameleye maruz kalıp kalmadığıdır.

29. Ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin kanıtlanması; ayrımcılık, kendini açık ve kolayca tespit edilebilen bir şekilde göstermediğinden oldukça güçtür. AİHM bu açıdan “*makul şüphe bırakmayacak*” bir kanıt standardı kabul etmiştir. Mahkemeye göre kanıtlama yeterince güçlü, açık ve birbiriyle uyumlu çıkarsamalardan ya da yeterince çürütülememiş maddi olgulardan oluşabilecektir (AİHM, Nachova ve Diğerleri/Bulgaristan, B. No: 43577/98 - 43579/98, 6/7/2005, para. 147).

30. AYM'ye göre; ayrımcılık iddiasının ciddiye alınabilmesi için başvuranın kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir amaç olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil vb. ayrımcı bir nedene dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekmektedir (AYM, Devrim Evini, B. No: 2013/2069, 20/2/2014, para. 34).

31. Başvuranın farklı muamelenin bulunduğunu göstermesi halinde bu farklı muamelenin nesnel ve haklı bir temelinin bulunduğunu ve seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisinin mevcut olduğunu ispatlama yükümlülüğü kamu otoritelerine ait olur (AYM, Nuriye Arpa, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 60). 6701 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi kapsamında ise gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri de ihlal iddiasının muhatabı olabilmektedir. Bu durumda da başvuranın farklı muamelenin bulunduğunu göstermesi hâlinde bu farklı muamelenin nesnel ve haklı bir temelinin bulunduğunu ve seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisinin mevcut olduğunu ispat yükünün muhatap üzerinde olduğu açıktır.

32. 6701 sayılı Kanun'un “İspat yükü” başlıklı 21'inci maddesi de “*Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.*” hükmünü haizdir.

33. Başvuranın 25/7/2024 ve 27/7/2024 tarihlerinde kat maliki olduğu sitenin ortak havuzunu tesettürlü mayo ile kullanmasının muhatap tarafından engellendiğine ilişkin beyanları, 27/7/2024 tarihinde gerçekleşen olaya ilişkin ulusal basına yansıyan çeşitli haberler ile haber içeriklerinde yer alan video kayıtları, mayo ve şort harici kıyafetlerle havuza girilmesini yasaklayan 7/7/2024 tarihli Genel Kurul Kararı, sitenin havuzunun girişinde yer alan “*Haşema ile havuza girmek yasaktır.*” şeklindeki uyarı yazısı ile “*Mayo ve şort dışında hiçbir giysi ile havuza girilemez.*” şeklinde bir ifadenin yer aldığı “*Açık Havuz Kullanma Talimatı*” başlıklı levhanın fotoğrafları, muhatap Sitenin “...” isimli ortak mesajlaşma grubuna başvuranın eşi tarafından gönderilen mesajlar ile Site Yöneticisi A.K.'nin Site Yönetim Kurulu adına verdiği cevaba ilişkin ekran görüntüleri, Akçakoca

Kaymakamlığı tarafından Kurumumuza iletilen 30/7/2024 tarihli ve ... karar numaralı İlçe İnsan Hakları Kurul Kararı göz önüne alındığında, başvuranın farklı muameleye maruz kaldığına ilişkin kuvvetli emareleri ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyduğu, bu nedenle 6701 sayılı Kanun'un 21'inci maddesi uyarınca ayrımcılık yasağının ihlal edilmediğinin muhatap Site Yönetimince ispat edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

34. Dosya kapsamında başvuranın iddialarına karşılık muhatap Site Yönetimi tarafından başvuru konusu olayların iddia edildiği şekilde gerçekleşmediği, 7/7/2024 tarihli Kat Malikleri Genel Kurulunda “Sağlık açısından havuza, mayo ve şort dışında hiçbir giysi ile havuza girilememesi(...)” şeklinde bir karar alındığı ve site görevlisi ile site yöneticisinin başvurana bu kararı ilettikleri, başvuranın buna karşılık telefonunu çıkararak çekim yapmaya başladığı ve havuza gireceğini söylediği, Site Yöneticisi ve Site Görevlisinin herhangi bir müdahalede bulunmadan olay yerinden ayrıldığı ve başvuranın o gün yaklaşık 30-40 dakika havuzu kullandığı, ertesi gün de başvuranın üç misafiri ile birlikte tekrar havuza geldiği, kendisini kibarca uyarıp giden site görevlisi ve site yöneticisine yönelik planlı ve tahrik edici davranışlarda bulunarak çekim yaptığı ve olayların ulusal basına yansımaya sebep olduğu, site yöneticisi ile site görevlisini eylemlerinin yalnızca anılan Genel Kurul kararının başvurana iletilmesinden ibaret olduğu ve başvuranın havuzdan çıkması için herhangi bir zorlamada bulunulmadığı, Genel Kurul kararının havuzun tesettürlü mayo ile kullanılmasını engellemek amacıyla değil, havuzun hijyen koşullarına uygun kullanılmasını temin etmek üzere alınmış olduğu ve 6/3/2011 tarihli ve 27866 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Yüzme Havuzlarının Tabi Olacağı Sağlık Esasları Hakkında Yönetmelik’in “Yüzme havuzunun işletilmesi” başlıklı 8'inci maddesinin (c) bendine dayandığı, başvuru konusu olayların din ve inanç özgürlüğü ile hiçbir alakasının olmadığı ifade edilmiş ve site sakinlerinden olay anında havuzu kullandığı iddia edilen üç görgü tanığının isimleri paylaşılmıştır.

35. Muhatap Site Yönetimi tarafından görgü tanığı olarak bildirilen F.T., Ş.G.B. ve A.B.’nin muhatap Site Yönetimi tarafından tutanak altına alınarak Kurumumuza gönderilen görüşlerinde tanıkların özetle; 27/7/2024 tarihinde saat 17:30’da başvuranın elbise ile havuza girdiğine, site görevlisi tarafından başvurana yönelik ikazda bulunulduğuna, başvuranın ikazları umursamayarak havuza girmeye devam ettiğine, daha sonra site yöneticisinin başvuranın yanına gelerek kendisi ile konuşmaya başladığına, başvuranın bu esnada cep telefonu ile çekim yaptığına şahit olduklarını ifade ettikleri görülmüştür. Ayrıca her üç tanığın da başvuru konusu olaya ilişkin tanıklıklarından sonra Site Yöneticisi A.K.’nin hiçbir kat malikinin dini inancına ve yaşam tarzına müdahale etmediğine, herhangi bir ayrımcılık yapmadığına, yalnızca Genel Kurul kararlarını uyguladığına ilişkin değerlendirmelere yer verdikleri anlaşılmıştır.

36. Somut olay bakımından muhatap Site Yönetimi ile görgü tanığı olarak bildirilen F.T., Ş.G.B. ve A.B.’nin ifadeleri birlikte değerlendirildiğinde, başvuranın sitenin ortak havuzunu kullandığı sırada Site Görevlisi S.D. ve Site Yöneticisi A.K. tarafından tesettürlü mayo ile havuzu kullanamayacağı konusunda uyarıldığının ancak başvuranın havuzdan çıkmak istemediğinin beyan edildiği, ulusal basına yansıyan

haberlerde yer alan video görüntülerinin de yaşanan anlara ait olduğu anlaşılmıştır.

37. Muhatap Site Yönetimince havuza mayo ve şort dışında kıyafetlerle girilmesinin 7/7/2024 tarihli Genel Kurul Kararı ile yasaklandığı ve anılan Genel Kurul Kararının da Yüzme Havuzlarının Tabi Olacağı Sağlık Esasları Hakkında Yönetmelik'in "Yüzme havuzunun işletilmesi" başlıklı 8'inci maddesinin "*Kullanıcıların yüzme havuzuna mayo ile girmeleri sağlanır. Kullanıcıların temiz mayolarla yüzme havuzuna girmeleri sağlanır. Tesisler, bütün kullanıcıların soyunma odaları için ayrılan mekana girmeden önce ayak dezenfeksiyonu yapmalarını, soyunma odalarından yüzme havuzuna geçişlerinden önce de duş almalarını sağlayacak şekilde düzenlenir.*" hükmünü haiz (c) bendine dayandığı iddia edilmektedir. İlgili düzenlemenin yüzme havuzlarına mayo ile girilmesini hüküm altına aldığı ve yüzme havuzlarına tesettürlü mayo ile girilmesinin yasak olduğuna dair herhangi bir ifade içermediği anlaşılmaktadır.

38. Muhatap Site Yönetimince havuza mayo ve şort dışında kıyafetlerle girilmesini yasaklayan Genel Kurul Kararının hijyen kuralları gereği alındığı belirtilmektedir. Hijyen kurallarına yönelik gerekçelendirmenin 7/7/2024 tarihli Genel Kurul Kararında da yer aldığı görülmektedir. Kurumumuza yapılan benzer bir başvuru kapsamında, Sağlık Bakanlığından konu hakkında talep edilen görüşte; bilimsel literatürde yüzme havuzuna tesettürlü mayoyla girilmesiyle diğer yüzücü giysileri ile girilmesi arasında hijyen açısından olumsuz bir durum olduğuna dair bir bilgiye rastlanmadığı belirtilmiştir (TİHEK, B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26,11/2/2020, para. 10).

39. Bir kimsenin dinini ve inancını açığa vurma özgürlüğü, Anayasa'da da belirtildiği üzere ancak yasayla ve özel sınırlama sebepleriyle sınırlanabilecektir. Bu nedenle temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasında bir yasa ile öngörülme, meşru bir amaca matuf olma, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzenine ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygunluk şartlarını sağlayıp sağlamadığı göz önüne alınmalıdır. Başvuranın tesettürlü mayoyla havuza girmesine engel olunması bu kapsamda değerlendirildiğinde; tesettürlü mayo ya da diğer yüzücü giysileriyle havuza girilmesi arasında hijyen açısından bir fark bulunmadığı, söz konusu müdahalenin salt bu haliyle meşru bir amaca matuf olmadığı, ölçülülük ilkesi ve onun alt ilkeleri olan elverişlilik, gereklilik ve orantılılık kriterlerini haiz olmadığı değerlendirilmiştir (TİHEK, B. No: 2021/2485, K. No: 2022/39, 18/1/2022, para. 23).

40. Açıklanan tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde muhatap Site Yönetimince gerçekleştirilen, tesettürlü mayo giyenlerin havuzdan yararlandırılmaması şeklindeki uygulama, 6701 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde ayrımcılık türleri arasında sayılan doğrudan ayrımcılık olarak değerlendirilmiş, somut olayda başvuranın din ve inancı nedeniyle sunulan hizmetten diğer kişilere kıyasla eşit bir şekilde yararlanmasının engellenerek ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaatine varılmıştır.

41. Somut olayda gerçekleşen ayrımcılık yasağı ihlali bakımından; ihlalin etki ve sonuçlarının ağırlığı, muhatapın ekonomik durumu ve ayrımcılık yasağı ile korunmak istenen kamusal menfaat göz önünde bulundurularak ihlal konusu eylemle ilgili muhatap Site Yönetimine 150.000,00 TL idari para

cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLDİĞİNE,

B. Muhatap Aktur Tatil Sitesi Yönetimi hakkında 150.000,00 TL
(YüzElliBin TL) İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASINA,

C. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine
başvurulabileceğine,

12/3/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi